

Туви́нская
республика
библиотека
им. А. С. Пушкина

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1987
ЧЫЛАҢ
март
24
вторник
№ 71 (13371)
1925 чылда
түдүрүлгөнгөн.
Өртүз 3 көксөк

Кооператорга сөс КОЛ АЖЫЛДАР-БИЛЕ ЧЕРГЕЛЕШТИР

Чоннуң хандырлыгын экижирер черлерин бирөөнүң — райпо. Оң коллективниң чоннуң хандырлыгын экижирер-биле чамдык ажылдарын кылгып келген. Чижээлээр, өрткен чылда коллектив үүрүктөп салар бараан саарылганың планы (арага сатканым санааска) 104,8 хуу, инитиниң чепчилегиниң планын 124 хуу, продукция бүдүрүп, саарынын планын 108,4 хуу, а белеткедир талазы-биле планын 101,3 хуу күтсөктен.

Райпоңуң магазиниң аразында чарыкча бирги чери Торгалың магазиниң (орелектизи Серенада Соскарбаа, сандыгызы Марта Шончалай) планын 106,7 хуу күтсөктен, планын 19,6 муң рублунуң барааны ажыраткан. Ийги чери Хандагайтының хеп сазым алган. Торгалың ийги хойжу бригаданың харажып турар № 4 автомашина (орелектизи Зоя Айр-Санаа, чолочаны Чалас Монгуш) планын 111,1 хуу боттандырган, бирги чери үнөм. Ийги чери ола черде Ак-Чырааның хойжу, Шынааның инек бригадаларын харажып турар автомагистин орелектизи, сандыгызы Хуура Кудерек планын 103,3 хуу күтсөктен алган.

Чонга эки шынардык хабар-булуңа кылгаларын белеткен бээр — лекция ажылдарының чутула турган. Ол бүгүн Торгалыңның чөл бижырыкчылары ханы өөренип көрүп, боттарының хууражыгын багыт эвес күтсөктен келген. Олар планын 102 хуу күтсөктен, муруну олдурууга үнөм. Коллектив чонун херектедир долу-биле хандырып, продукцияны шынарын болгаш хандырыла культуразың экижирер хемчеглерин ап турар. Боудуң ажылына бердиге, сандыгызың бекдик культуразың дөш сазым салып чорутуруп коллективте өвөөш эвес. Бизиларга күш-ажылдың хоочуну, көдү Совет депутат, хой уруглардыр Б. М. Соскарбаа, К. Б. Монгушту, Д. Дадарын, З. Айр-Санааны хандырыштырып боур.

Торгалыңның сандыгызы оң бирги беш чылдың бирги чылда пландан дашкаар 51 муң рублунуң барааны чонга сазым саарган. Бо бола сандыгызың чонун негеделеринге дүштүр, оларның чагылазын чогуур үезинде күтсөктен, сезон аайы-биле херектедирге экип чедир келгенде боур. Сандык, автомагистин бүтүзүң «Демдегел-чыгы» кыдыражы бар. Оң чагымы көргөш, херектедирге күтүлгөн ба.

ЧУРУКТАРДА: Улуг-Хем районда Чаа Чаа-Хөл суурун тулугузу, СЭКП кезигүң Михаил Дамдин-оол Улуг Октябрьниң чеден чымыга алдар болдурган социалист чарыктын мурунчаларының аразында кирген. Ол бригаданы-биле ийи аал чурттаар бажыны кылдып турар. Бизиларга ажыл-ижи шүгүлүнү көрүп, чылда ийи аал ишти чурттаар 16 бажыны тударын хууражып алганар. 1986 чылдың ноябрьда эгелен, олар бот-орук-чарыкта аргазы-биле ажылдарынче бир демниг киргенер.

Надежда Владимировна Зала «Тывакоммунерге» бүдүрүлгениң мастерскалында чедикшиңниң ажылдап турар. Ол электир шимчедикчилерин септен кылдыр ажылга бергезген. Чыл санында социалист чарыкча тиклекча болуп келген, коммунист күш-ажылдың шалыңчы деп бекдик атты чедик алган.

Бо мурунчык сесарыңың бригаданы күш-ажылдың бүдүрүлгүлүгү улам бедик, шалыңчы ажылы Улуг Октябрьниң чеден чымыга турсаалып турар.

О. ОХЕМЧИНИҢ ФОТОЛАРЫ.

Фотомформациялар

ЧӨӨН-ХЕМЧИКТЕН МЕДЭЭЛЕР

Чөөн-Хемчикте «Искра» совхозуңуң Арыг-Бажы сут-бараан формазыңың сазымын Ирина Ондар өрткен чылда инек санында 3026 килонграмм сүтү саткан, мурунчаларың озурунда кирген. И. Ондар Улуг Октябрьниң Байралаңыга күш-ажылчы көргүзүлгелерин ужуражып болууш кызым ажылдап, боудуңа бижылган 30 инектерин бирөөнүнден не хуңде ортууна-биле 15-16 килограмм сүтү саван ап, коллектив саваның аразында социалист чарыкта илдеп-келгип киргип турар.

Райпоңуң ажыл-агыйлары бижилгелер чылдың чакы хову ажылдарыңа белеткен килдиң түдүк чорутуп турар. Районда көдөз ажыл-агый техникумның септелгенде инити-биле 90 ажык механизатор киргип турар. Бо хүнерде септээр ужурут 91 тракторларын 71-и ажылдап түрүктөгү белең, алааның септелген дозулган.

«Чыраа-Бажы», «Болшевик» болгаш «Хөндөгей» совхозтарда селка септелген оожум теминде чоруп турар.

Райпоңуң үлестүр комбинатының чолочаны Түмөн Ооржак — ук бүдүрүлгөдө мурунчаларың аныктарың бирөөн. Юбилейиң чылда ол боудуңа алган планың оонадаларың болгаш социалист хууражыгын аңжы күтсөктен дөш бо хүнерде тайгадан тулуг материалдарын сөртүрүп турар. Эрткен айда Т. Ооржак 220 кубометр тулуг маның сөртөп, чамдык кыдырачар материалдары кампан алган.

К. МОНГУШ.

ЧЕДИНШКИНИҢ УТКУУР

Совхозта мал ажылы экономайың кол адыры. 1987 чылдың январь 1-де үч-биле алырга, инити-биле 16350 баш хой бар, оң инити-биле төртүрү — 9831 баш. Ак-Хая, Улуг-Хову, Дегер-Шемиде хойжу бригадаларда дуржулгалык-да, анык-да малчылар хой. Совхоз — дикриказы малчыларын чурттаарыңа, анык-да малчыларга таарымчалык байдаларын болуу-чоругу-биле түргүскан.

Совхозта 47 хой кодаканының 23-ү электир-биле хандырылган. Улуг-Хову, Ак-Хая бригадаларында чуннар-бажың ажылдап турар. Малчыларын өөредилген ай санында доктамак өртөп келген.

Бо кыш мал ажылдарыңа таарымчалык, чүге дөргөс хар чута, соок улуг эвес. Мал чеминиң кура-ларың четчир-биле бар. Боттарыңа алган социалист хууражыгын күтсөктен дөш турар малчыларын бисте өвөөш эвес. Оларга Ак-Хая хойжу бригадасында Калдар-оол Сарылар төртүрү 100 хойга оонаштыр 100 хурагын, Чечек Монгуш 92 хурагын, Дадар-оол Монгуш

«Чыраа-Бажы» совхозуңуң малчыларын Октябрьниң социалист Улуг революцияның 70 чыл оң чедикшиңниң үткүрү дөш күжүнүнүнүнүн ажылдап турар.

О. КАРА-САЛ.

ДУРЖУЛГАЛЫГ МАЛЧЫН

Өвүр районнуң «Торгалыг» совхозуңуң хоочун малчыларынның бирөөн Даш-оол Сундусиң Кыргыстың кода-нында төртүр 350 ажык хову-нуң 200 хирон солдаң. Олар-ның хурагалары оңа менди. Малчының кыштаа даг баа-ры Сары-Ыгыла деп маның черде турар.

Малчыга улуг дузаын өрткен чылда школа докка-нуң Чочай чедирин турар. Комсомолчу кыс чаа төртүтүг хурагаларын ажаал, төртүтүгүн хууруң азы-биле хуурагаларга үчкөш, илеринге өмүрүң, чамдык-тарыңа сизини шыраал, азып берип турар. Д. С. Кыргыс 100 баштан 100 хурагалы аларын планнаан.

О. МОНГУШ.

ЫЯШ БЕЛЕТКЕКЧИЛЕРИНДЕ

Шының тайгага мотортуг хирээ дөргөш, оң ужураң дөртүр дөргөш, сандыгың чер сирт дөргөш болуп турган. Чаш өвүрүң уу-чара баспас кылдыр, болуп турган, таарымчалык ужураң иштер көүлөп кызге, бир кизи чидик балды-биле будуктарын аштап, чалгыс черге беле салган. «Дружба» хирээлиң ийи кизи черде дөртүрүн токтап кылдыр дооруп эгелен. Ола дораан бир кизи иштэ чара берген. Олар Дегер-Шемиде лесничествонуң ажылчылары-дыр. Олар чылда 1800 кубометр токтап белеткен. А бирги кварталда 700 кубометрин хереклекчилерге ду-

маар. Бо хүнерде Чыраа-Бажы ортумак школазыңа 300-көдө Советке — 40, эмнегесе — 64, «Чураа» уруглар сазымы — 56, харыла-аза салырыңа — 40 кубометр оттулар иштэ белеткен бергенер.

Чыраа-Бажы лесничествонуң тургустунган боор үш чыл болган. Биза тос кизи ажаал-лап турар. Девискоор Эдиг-Хем, Чыргалы, Хорум-Дег, Шемиде Час-Адыра чедир шунту 140 муң кире гектар. Шемиде арга даамалы Куулар Доржукай 200 кубометр токтап белеткен, иштэ планга улуг-хууруң киргип турар. Бүгү белеткен оттулар иштэ-биле хуурагаларга үчкөш, илеринге өмүрүң, чамдык-тарыңа сизини шыраал, азып берип турар. Д. С. Кыргыс 100 баштан 100 хурагалы аларын планнаан.

А. ШАГЖЫ.

Чөөн-Хемчик район.

Рейд

Базар аада, Чаңгыс-Терек, Озер-Куй оң кыңар чаттылган шаптарын дуржар «Мурунчы», «Тээли» совхозтарын 28 кодан хову кыштап турар. Бо девискоорде чаткан харым чооталар, оңгуд-чыңгил черлерге хат кыңар хадым, хортуктеп каан. Хүшнөкөр мөстөр бенин ама-да, карандылаан. Март айың орталың эгелен, долгандыр турар тайгаларын хову булуттар, хат-шурган хову ап, оң соок тынжым кодакнарың кирип көп, бо чылдың чазы дошкуч-шын болуруңуң демдектери болуп, малчыларда шын-жын шылгалдамы неген келген.

Кодакнарың эргидире совхозтарын удузгучуларын-га, малдың тускай өрткежиг-леринге бенин ужурашпай, районнуң удузчу контроль комитетиниң кабинетинде үнүш-ле чорупкан бис.

Баштай барган аалымы-тын эээн Базар аадада кыштап турар, хой аялың-га кирсе-ле 26 чыл болган коммунист, хоочун малчын Кылаан-оол Хертеке ужураштымы. 216 төрөн хову-дан 8 хураган олут төртүтү-кү, 3 хураган өлгөниң ту-

ДУВУРЕНЧИГ БАЙДАЛДЫ ЧАЙЛАДЫР

Хертектин кыштаанда төрөн 238 хойнуң чаш төдү менди алдында-да, 4 хой өлгөн, хурагалар турар какааның шалазы аажок өл-шүк, кур-гаг өдөктү курааларың ты-ген.

Кайы-даа аалдарга баргаш, сакмалчылар көрдөмис, Азыраан хурагаларың доруктурар хуураалы төне бөргө, совхоз төвүнче чана бергелен диккен. Чамдык кодакнарың хой төдүр оол даван, мындагы бажы, берге үеде оларын тардып чорудуканыңа деми чок хой-жуга хомудал туралар.

Дары-Хө Серен-оолдуң хурагаларыңдан 8 баш хо-ран. Бо малчының кода-нында 20 хой азыралче кир-ген. Улуг-биче малда ижин-шуйду аарыларың база бар.

Оң ийги кодакны өртөп бар чорутууда, орук ара бри-гадир Дадар-оол Хертек у-жугуш келген. Барган кодан, нарыкта байдалды алаа чугалап, бригадала нити байдал-биле таарымчалыг диккен. Ап чорур дем-дегелдерин аныктап, чур-галык. Оң бригадалыңа 21 кодан 9486 хойуңа 4313 бажы төртүр. Оң санааны-

биле алырга, 82 хууу оол-даккан. Оң иштинден 100 баш хураган олут төртүтү-ген, ара салдымал, өлгөн. Чагыр Кара-Донгак, Чуг-дур Салчак, Ачы-оол Куу-лар, Михаил Шангыр ыш-каш хойжулар 100 башка оонаштыр 93-тен 102 чедир хурагаларын алган-даа бол, эскези шунту-ла чаш мал тудура-биле чидиргилг болуп турары бригадиринг бижип алган хурагаларыңдан тодарай көзүлген.

Чаш хурагаларың, чам-дык кодакнарың улуг хой-ларын хорамчалык болуп турар чылдагының «Мурун-чы» совхозуңуң дирекция, тускай эргенилериң тола-ратпай келген. Малчылар-ың боттарыңдан айтырга, ол-шүкка, өрткен күсүк чакысты үеде кылдынганы-дан ишп үрелген, дус хо-лаш сарааттаан сизгенге чарым, хойнуң олут хура-галар турар, ара салым ту-рурун брүделээ аарым бар деп даан бодалар болган. Олар-ны кайымыңа-даа бузур-га Ооржак биле мал экинчи Суртаал Ланчаа кодакнарың доктамак өртөп, кылап, ай-тырым көдүрүп тургаа.

«Тээли» совхозуңуң дирек-ция, малдың тускай өрт-кежиглерин өрткен чылдың хой багына оонаштыр өн-ө-өвөөш хурагалың ап, кышкы, чакыс үелерде хой малды олутур хортанкыңдан чо-гуру түнээ үндүрбөз, Бри-гада байдал өрткен чыл-дыр бо үезинде дөргөдөс. Кыштагалыңа хынамча чок белеткенде алаа бар-ганымыс бузудуңа эр хура-гал каларың Демир Ма-дануң 440 ховуңа кылаа, аның дөвүңү эргидире-

ДЕЛЕТЕН МЕДЭЭЛЕРИ

ОДЕП. «Өртөм, техноло-гия болгаш хөгжүдө» деп делегет симпозиум Индия-ның бо хурагында аяктыл-ган. Индияның орадакы президентин Рамасвами Венкатараман симпозиумга чүтө чугалаан, кизи төрө-лериниң социал бажы эконо-мийн дөргөдөшкө ханды-рыңа база тайбач бол-гаш аймак чок чорук дош дем-дегелди калыптарыңа делегетин өртөдөшкө бот-тарың төлөткөп салымжи-ни кирир ужурут деп дем-дегелди. Бүгү чурттарың өртө-дөшкө боттарың күжүң каттыштырып турган, боо-чепсөктө өлдөс бүдүр-гүн соксалдыр, чепсөктин чаа хөндүрүң ажылдап кил-дириң болдурбайн чедир азыр ужурут деп, ол оңа-лап айткан.

О. БАШИНТОН. Эрткен латинада апрель 21-ниң тү-

нү Рейганың администра-ция «Афганистанды түтү» деп чараан. Ол хун прези-дент Рейган чүтө чугалаан. Оң чугалааның кол уткамы Афганистанда байдалды чо-гууларынга шунт улук бол-ган деп, даштыкы парзала динидап турар. Боуду «аф-ган улустуң өңүтү мен» деп чадгымын алаткын алза-ла, Вашингтоннуң админи-страцияны баштың АКШ болган оң өлөкчилери Афганистаның иштин хө-роонге киржир алар деп азы-биле меделгенин со-луктар бижон.

Афганистаның контр-революцияны АКШ инти-ан-биле 1150 млн. доллар акчалың боо-чепсөк-биле ду-залаан боор турар.

О. БУЭНО-АИРЕС. СССР-ни Телендеин болгаш ра-дио дамчыгаларың талла-ды-биле күрөтө комитети биле Аргентинаны «Дөңгөй ка-ла» доор хуу төлөвөдөн кампаниям дугуржула чар-ы алган. Уран-чечен кино-лары болгаш телепрограмма-лары сокуларын дугуржу-лада көргөш.

шэнтирлээр журууг. Оон алдга, оз ажилдан кылган чүүлде содлаа болган аар номника талазы-биле эи-аажымтын челип аалырыкты уламгаан болур журууг. Оон-биле кады бар күтүлээр эржежик чүүлга чүддээр-биле хандырыын, АЗС-терге херек лектезири болгап агрегаттары бүдүрү үнүдериин, талазы-биле бүдүрүлгө черлери эде деринир, шуут чаа техноложиялары иппередириин барымдаалап тургап, кады аамалдаа кылган кижирини шуут ирүтүрүтүп специализастарык улут кыччоогейни сакыр алаар.

Бо аалдагтан сорулгараар
хүүдсээр — кончук боре-
ге херек. Ажылдаг хылар
чүддэринич хуусаалары
болагш техникыг дөвөөс
дээш бүгү хүүдсүкдэчинин
харысаггаан бөдлөр тө-
дөлө, аашаг аяс күннүшн.
кинерин унтарар алвар.
Аж-дучма чурттарын дөм-
гик хөдөлгикчинин мех-
анизмин улам сайыратгай-
жыдар, ону алаан шынчен-
гир болгаш ажыгыг болду-
рары бааа чугула. Бо бүгү
чүддөр келир чус чыгды-
дык хой он-он чыгдарында
ховартаа, чырыктын бола-
гаш чыгмын делегейде он-
не чикч өрткүт үнөр дэуэ-
р — келир үнөйч атомнун
энергетикаан тургузарыкын
үндөйин болур.

Ону үжөн ажыт чыгдарда
ажыгланна — 1985 чыгдарда
делегейге 374 атомнуг
реактору туду тургускан
турган. Барыын Европанын
электросоэнергетиктиг четки-
зинге энергия бұдүдеринин
үштүг бир кезең ач атом-
нуг электри станциялары

кызымат аналитиктеринин түнөндөндө, ол арга шилип алдынын — деп, СССР-нин Министрлер Чөвүлөдөдөдө Даргазы Н. Я. Рыжков ЭДЧ-ниң сессиязынга саналынгы чугаалаан.

МАГАТЭ-ниң Венага болган сөөдү тускай конференциязынга база ол-ла бодаан.

Комплекстик программаның ушку ээлегин угул
нышкымы — «Атомук
энергетикаың дүрүздөсү
книгиг хөгжүддөсү — 1
улу таманы хаара түдүт
пар. Херек кырында ол ак
дудца ол чурттарын адр
луг энергетиказының тал
зы-биле эртемдеинерниң бо
гаш специалистерниң кад
аждажылыгының кол у
ламышкыныкырын-дыр, о
чурттар кин муң чылда

Улам тодараткан программалары ачылдап кызы болгаш дугуржуп алыры-бизе, харысмангалыг күүндикчилериниң аразында корукталырга ат салыры-быр холбаакан 2000 чылга чидир комплекстий программаларыныҥ хоолонинге кады кыдыр ачылдарынн баштай үе-чадазы ам доостур.

АК-терияң ажылыңыз
румнарнн шннклел туу

АК-дулма чурттарннн
теменнерннн кад кыл
ажылырнннннннннннннн
лп алыр арганы берп
рлр бзззззззззззззззззз
темлал (олар 17) талл
селе кадл ажылатал
нннннннннннннннннннн
граммзззззззззззззззззз
чедлр сорулгалар бар, ол
ннн амгы делегел стандарт
тарылалл бзззззззззззззз

Федор ОВЧИННИКОВ,
Делегация «Интератом-
энерго»-жылдагы катты-
жылкынын чыгына директору.

Хересглекчилер кооперациянын дамыштыр жолдо чергере сатып калдырылган баага болгаш ниятинин чечимгежики үлөинин-биле ажижикли, совет кижилеринин өстү турар негедерини улам долу хандарынчыте партия, чазак чугула сатышты салып турар. Майна Барыш-Жемчик районуну хересглекчилер ниятилединин коллективин ою ийгити беш чымдын ийгити чымдын плаанын даалгаларын күтүдир доом канчаар ажижал турарын көртүшкөнчир, Ында 33 сатып четкизи, ооң ичинде 7 аумагалын, 3 столова бар. Январда экиртүр суксунуу санавазса, 663 мун рублунун баарынын сатып сааар турган, 686,1 мун рублуну күткүстен. Эртең чымдын ол-ла үези-биле денгизере, 61 мун рублунун баарынын ажыр саткан. Ниятин чечимегиже черлери чечимегиже болган боттарынын продукция бүдүрүр бааа оюу сааар планларын алырган.

Кооператорлар арасында чарыгымт аяжыкдан келген. Чарыгымт түгелден ая, каарлапдан түгелден чарык болуп берген. Согуштүгелден алгач көргө, журнуку окуруту «Бардык» совок-түгелден магия (орелкелден М. З. Монгуш), Колос ма-түгелден (орелкелден Е. С. Шойгу), (А. Ооржак), Ки-мал-Маалжыктат унннмгмг (орелкелден А. К. Саа) зө-лөж, «Ден-Терезин», «Хем-кык» совоктарымд малчын коддарындан бжыгмаан автомнжнжннн (салдыгмаан ры А. К. Аракча, Д. С. Херек) аяжыкдан турары багай энес.

Чамдык кымдыгынын турар
ажалдар-биле чергелештир,
жоготкучтар нингизиниң
коллективизм азыгының ст-
методун эдер талаагың са-
гыш салып турары негедесе
ам-даа четпес. Алаш, Хөндө-
лениң, Аягыты, Викжикты,
Айа девишкериңде май-
чыларга быжылган авто-
маганизер ховар чедиң,
оларым негеделерин чогуру
деңгиче чечир хандырбай
бечтес. Чамдык автомага-
низер сандаткылары хой-
жуларга аппаймың, бар-
уларынмың турттаккыны
суулар, совхоз төнтөрине
сатыкылатар таазыгалаар
бар. Моон соңгар мындың
чорукту болдуруза эки, би-

Райлода кайрлар четтир. Тосаровда кайрлар бешин 10 киши. Оларнын чамакдыкы ухулдзеджерин чедир тутустейт тураринда, магазин. Иерде бараннар курауларын орта билбес болгулар. Сезоннар айын-биле бараннарын чагыдарга, чогулу чаггылары, херегалени баш бурушар ооренин кер-бейт бар чоруктар бар. Чы-жээлзоре, бичин уругларга чур аймаан, спорт херексе-лери, малчиннарга бродни-мликтерни, презенталер, зер болшат чуген, хөөсө салын-дан кылган чик ертектег-плателер, хөөсөдиг чоор-ганнар, радиопримниктер батареалар э-не эвөөки-биле кюн турар. Ол ыкшаш аш-чеш магазиннеринге ма-карон кылыгары, крупа ай-маа бо-ла туткелти бээр. Эт комбинатындан шээр болшат

кели кошкак, чыгылган чо-гул негедезинге дуушун болгулар. Бараннарын асортиментизия четтир ша-биле делзот, чога айма-каларын эртергени арман-содгар ооренин көөрү чугу-ла.

Районун ажил-жи-моон алгаш көрге, чогу-негедезе ам-даа четпе-Коллективтич ажилдакчылы-рын чогул негедзе-херег-лин четтир кылдыр ханди-рар дөш арга-курауларын-чоптуу ажилган ажилда-рын — хунуң негедези бо-лур. Калжан ажилдакчылар-кун чурттарында, ажилда-рында таарымчалыг байды-турда, уе-шакты чедимчесе-ажилган, бугдүрүчүлү-ажылдаарында дуузалыг дөө-нин кооператорлар утша-эки.

А. ХЕРТЕБЕ,
«Шыннык» кор-

МАНАГА. СЭТЭ-НЬ корсеподвигици Александр Трушякийи медедэзэна болза: 60 айың эзегиде, Никсара-гуада чаа өөрдилге чыгы эгэлэ. Школа парталарынын артынга болгаш студентилерини сандайларында үй никсара-гуа кижиңиң бироза-де — миллион ажыг кижи олуруп-ка. Сандиножо революцияны чыдарының дургузуна оя рекордтун сол болган.

Атлантска эринде, Мата-галыага болгаш Хинтогада, республикаң төл департа-ментилеринде школарының болгаш коллежиялериң эжиңи жактыңаң. Контрастың дөрөчкө бөлүктөрү бар тур-гуула руйоһларында никсара-гуа турлар өөрдилге чыамынч байтайгы хүтүңү өөрүктүтүн албаанар. 350 школарыны америк хеледэ-лендикчилер өөрдикпек. Тара-дыңчыларыно мочум база бирид билки кылдыр өөрдө-ли-биле туртутн инда ара-к суурларыче эки тура-биле чорутуңан он-он улусчу баш-чылары олар чок кыган.

Уругдүүл турар америк агрессия Никсарагуаның тур-тат эртип турары экономик-ти бегелерин нарындамал-турар. Бичалла-да бо нарын байдалларга револючук таа-к

өөрдилге системаны хаж-деринге туугаа кичигейи салып турар. Өөрдилге, а чыкшам кыдык камгалалын хережелегеги национал бю-жеттиң 24,8 ууууң уңду-турар деп чугааларга-ла че-чир.

Чаа өөрдилге чымың ажыл тура, Никсарагуаның өөрдилге министри Фернан Карденал бегрешкочынең турбуге, чуртта чык кел-гудум өөреникчилерин бо-гуш студентилериниң сав-оууң турар болгаш национ-ономустун университет хос-саның башкылары өөрдил-гедүңүң турар деп демде-леу. Өзүр оран салгадн револючусу кижиңизилге-биле катат чорудуп тура-бакшылашкының шына-ар экижээн.

Дыштанылга үезинде му-мун никсарагуа студентин кофе ажыларың, тараач-нарга чуртталга бижынары турдундыга эки тура-биле амжилданаар. Бо чылын ст-дент аяккытарың отрядын сандиножо улусчу армияд-халастаң дайыччылар неме-кеш. Олараг университет-болгаш чуртуттүг өскө-дээл өөрдилге чөтөрлөй бөлөктөл курстарың ажы-т

ШЫН _____

ТЕЛЕПРОГРАММА

ВАРШАВА. СЭТА-ның кор-
респонденты Андрей Пер-
шиннің айтқанына: бола-
шақ радиотандаларын
жаңашарлармен қосып
жетілдіргендеріміз, ху-
дос алымына оржолжы-
ла тусай антеналарын бо-
лаш еске-да аппаратура-
ларын сатып алысқан. Хрыл-
санын алысқан алыс-
Польшаның алыс-
белетке доусту турар. Мо-
кыа программаларын ху-
аларын хандырғын турар
болаш коллективтік антена-
ла туратуын берин тур-
та теледидардың адресте-
параал уақыты. Күтпе-
жынылары антена-
тургуларына чарыгдалар
тедериң полша найсым-
дың хорай тевдуде бо-
да алған.

дамчидлар, а хоорайнхыг өй бөд-
диг байнхай болуу культу-
рын болгаш эртемийн орду-
зууц кырылаа түргускан
ретранслятор Варшава турту-
гуларын бажынарныга дам-
чидылыгы эки шынарлыг
хүдэп азымшыкын ханым-
рар.

Москвадан баштайга дорт
дамчидылыгы 60 айнын тоңу-
тундаа чорулар. Баштай ону
культура болгаш эртем орду-
ну долгандыр 20 километр
черде турар тускай эде деряп
каан телевизорлар хүдэп
алыр. Варшава туртуглар
ху бүрү орус дил кырынга
чорудуу турар бирги про-
грамманын телемоздери-
бизе, нийтилед-политикат,
культура, солук, спорт тала-
зы-биле дамчидыталар-биле
таныжарлар.

Совет телевидение-биле уу-
ражымшыкка сонургуу
Варшава кончук ууг. Мос-
кыа программалыа хуу-
адырныга арганы берип тур-
гар антенналары болгаш
өскө-даа эрежок чууга да
диржок-селдерин салып тур-
гар мажиринге салып алыр-
чылар хей. Антенналар тур-
тугарына телеаппаратуралы
каш чот чагыларын алган.
Совет телевидениедин дамч-
идырга Варшаванын теле-
төв түскү каналды турту-
гускан. Улавак Варшава му-
мун турттакчыларын бажы-
нарыга Москва чуугалыг
болгаш көртүзүп тур-
дестер айтмышты үнер бол-
гаш найымсыладын солуну-
ры совет телевидениедин про-
граммалык түртүгү пар-

Амгы үедө Москвадан дам-
чылдылганы хүлээп алырынга

ЖЕНЕВА. Бо чылдың март 18-тен 20-ге чедир эксперттер деңизиндеги Экономикти Дуалдыжыга Чөвүлөткөн (ЭДЧ) болгаш Европаның Экономикагын Ниятлелигизиянын (ЕН) делегаларынын ужурашкыныгы болган. Ол болза 1986 чылда болган эксперттер ужурашкынынын уланычы болган.

Ийи организационный ара-
зында алабынч харылаалар-
ын тургузган дутайында бол-
гаш ол харылааларын келир
удеке хемчелчи тодарырын-
нын дутайында кады кылыр
декларацияны төлөөлигин
өөренин көөрүп делегациялар
үрүлгүчлөө.

Төлөөлигин алаан кат
чүлдериин талазы-биле са-
жыжыктыктар ышкаш, деле-
гациялар Экономикагит Дел-
салажыкта Чокуселинч
кратерини Орачулукчы Эд-
санэ Кировски болган Евро-
панын Экономикагит Нияти
лежигезинин килдиз эрге-
кечизи Джон Маслен ба-
таан.

Ужуржыктык эки амы-
херекчи байлалга эрткен.

(СЭТА)

ПАРИЖ. Европада ортукм ыракшымын аярулут ракеталарын уутукар талазы-биле совет чаа сандалдар дүштүр Бельгия «оон девисирин» ге америк 32 чалыннын ракеталарын НАТО-нуң тургузуп чыгыш планнанын чешпирей деп турар шиктирин» хулапп алган. Оо дугайын Франциянын президентин Франсуа Миттеран-биле чууга дажымшынарнын соода оо чүртүн премьер-министри Вилфред Мартенс журналистер-биле ужуражымшкын уезинде медегезен. Бельгиянын чалыннын чууга-биле алыра, оо-биле ортукм ыракшымын ракеталарын ток кылыр талазы-биле совет-америк дүштүгүлүгүн» чедип алырны аргын бер турар бир хевирин мораторий оон чүртү тургускан.

Бельгиянын хой-ниятизин укуралыншыккыи турбүж Бельгиянын чаа Валингтон-нуң албашаа-биле 1984 чалынн март айда америк ач чалыннын ракетаны тургузуп чешпирейин берге болгаш баштайгы 16 ракетан Флореннада базлага сөөртү аккелген тургын билдинти болгай. Ычангаш чууга болса, НАТО-нуң графитин багаар тургузар деп турар 32 ракеталарын дугуйдыча бол турар болгаш оларын 1984 чылда долгуз-биле тургузуп турган.

(СЭТА)

СОФИЯ. СЭТА-ның көрсөткөндөй Василий Колоникопул дамчыткан болза: Болгарияга беш чыдамын чыдамында ыялоордуга, буауруагыныч тугузуна алаан өскерилегерин боттадылар чорудар. Агроуптепурун национал ынелинчиги специалистер чигирин беш-аш чотторатынч ынчотар тарымар шөлдөдүн калбартынчиги программанын ачылды кылмыл турар. ынчотар өскөртүрүнчиги интенсиынчиги технолоияларын дүргөн шөптөдөдү, суттарыланын ачгычынчиги системаларын турары баш удур көрдүгүн.

Сөөлүгү үчүн чыдамынчиги иштинде болар селекционерлер ынчотардыгын 40 хире чаш сорттарын тургускан. Оларынчиги дразында чагай амданын биле ылаалды турар «Болгар», «Снежность», «Русский», «Абрикос» сорттар. ынчотардыгын эртинчиги чарда олар калбаа-биле ынчотарсыз, арага буаурууларчиги ынчотар сорттарчиги өскөртө ачкыч турган.

Ботун улам-ай хей саян агроуптепурун комплекстер аш чот ынчотар өскөртө удурунчиге улашкан.

жүз, ынчотар өскөртүлгө удуу биле хөжжөн Панаария округуна 1990 чылга чот улашкынчиги ынчотар буаурууларынчиги хөмчөдөдүн калбарыгынчиги боташ илгичи жуттун 40 хуузу болур. Эбизжар «Кардинал», «Пле-«Брестовица», «Русский микат» болгаш өскө-ада сорттарынчиги буаурууларынчиги көздөдү. Сентябрьда ынчотар аш чот сорттарына ынчотар шөлдөдүнчиги 50 ачгыч хуузу удурунчиги бөз.

(СЭТА)

МЕТЕД

министриянын таалайым-
дык шериг болгаш акша-
дорейити чыгачымызын
тургуда-да, Никарагуанын
амгалакчыларындайдуу аш-
тырышкычларга америк
хеледенкичлер таарып ту-
руп деп, республиканын
оралдык президентин Серхио
Рамирес мелегелээ.

Каттышкан Штаттарнын
сомосужукара көргөзүп ту-
руп дегимчеден делегей эрге-
леринин кол нормаларына
болгаш Никарагуанын улу-
зуну дээр агрессияны сок-
малдыкка басып чыгарган
Гаагага болгаш делегей уду-
нуш шийтиринге уулар бо-
турар. Водуун хөлдөндик-
чилеринге хей миллион дол-
лар дузалыкмы болгаш амгы
үеиниң боо-чөпсөзүн бээрине
харажнамалы турар америк
администратиянын политика-
сыз никарагуа өг-бүдөлөргө

лидинкине болдуруп тур
Никарагуанын удузу тайб
чуртпал, ажылааларын
турар, ыңгалз-лаа контр
тың шуут тычла шапты
тыңга чыдайларын ора
жыл. АКШтын чыгары
болуштерин белекет ту
ры боо-чөпсөктөг дорт а
сызны ойтур шаарын
олар доктаамал белеп ту
ужурул деп, С. Рамирес
залал демегелээ.

Топ Америкада айынал
байдалды политиктик
шыгыш шийтирелер алды
га сандиножу чыактын ший-
тирдин Никарагуанын ой
лачык президенти бай
дала башкаруу атырыгын
ны тайбын шийтирилг
оруктарын калм алдып
тырыч ол кавынн чурттар
кыйчыргал.

(СЭТА)

САХТАЙСКИЙ	—	—
------------	---	---

МАГАЗИН

ПЕКИН. СЭТА-ның кор-
респондентши Вачеслав То-
миллиның дамытканы болса:
Кыдгата эң баштай ажиттян-
га экономиктер литература-
ның тусый магазин ачыл-
гый чорударының мураккач
араларын пестердир болгаш
тайымбырлаар, бугдугуруге

эртем-техникт бодалын
чедишкின்றия дүргө нө-
тередиңирге аргын бээр
ужурау. Ооп баартыкы-
да экономиктн эртемнн
роизымын, бугурулени эр-
теп башкарышын талазы-
биле хей сангын лятарату,
окулдурган материалдар, жи-
зы-бугу тайлыбыр болгаш
статистика чынымдары, еске-
даа хей паркан түндүргөн
чүктөс бар.

«Бейцзин жибао» солунуң айтып турары-биле алырга,

хандариче утланган. Оз чорук чуртта ажыл-агъыс системанын коруулу турар реформанын байдалдарына онза илден апарган. КУР-нун ном үндүр болгаш полиграфия организациялары-биле магазинин директориязын ажыл-херекти харызааларын ачкында, өрткен үелерге болаарга, тускай экономика литературасын парала үндүрер алаан дүргеден, ындиг ховар номнар-биле сонуургалды албан черлерин болгаш амыт хандары ачкылар. Амыт хандары өгө келергиле ном рывунога дорту-биле киржир өргөн тыпсыр уштаймыа айтыртыч чүтүлдүжүн көстүтүп турар.

БУХАРЕСТ. СЭТА-ның корреспонденткасы Юрий Баусинин даямчтаным болаа: республикада он улуг деп санады турар Слатин хоорайда алюминий заводун «ак металл» бадуурчугу» деп алап турар. Делегейин он-он чурттарында, оон иштине социализмдин чурттарында оон алюминийн поропокту, фольганы, сууридактарны, холкусааларын, тутуд конструкторларын болгаш чус-чус атыр эске-лаа продукцияны чорууду турар.

Иначала-лаа алюминий комбинат адырнын чугле мурун чыгып бадуургазы эсе, ханыр-лаа алюминированиин чулга херектезинде болуп турар. Ичалгачын болуп эсе Румыниянын укук ажилдаары олаан укукка багы-

нерни комбинаттын коллективны чыгууду турар. Слатинин бадуургазенин ажилдакчы бутругузе бир тонна металл бадууренине ону чаргага даарын эвоэжидрииниң сорууда салдынтан.

Бир эвс бадуургазы ажаллаа киркенинин соонда бир тонна алюминийин эвсидиренине 17,5 муң кат электрэнергия чыгаргатыннын турган болаа, эртке чылдын тончузунда ол көргүзү 14,5 муң катч-ден эске болган. Ылдыг турбуге, бичилла ол электрэнергия чыгарылгаарын нормализаа ажил турар. Казир челе комбинатка электрэнергия чыгарылганын эвсиз эвоэжидриенин кырып берип турар энергетикалык технологияны таласканын билдирген.

дээшкниге таваржып турда, энергияны камнап алыр та-

ДЭН СЯОИННИН ЧУГААЗЫ

ПЕКИН. Бо чымын күзү чымдаыр деп турар Кыдаттын Коммунисттик партиянын XIII съездинин КУР-гундагы чыгыштан ажыдаулауу чыгарыштын ур болуп чыкканга келсе, бул жерде жоготулган таарымчалык байдалды тургузганын чурттуу политикалык тургузуунун реформаларын айтырылганын анал чугаалажы көөр деп, ККПКнын чөүдөкчилеринин төп коммиссиянын даргазы Дэн Сяопин меделгән.

Социалисттик чартылга чорудулазганын үзөндө даштык чурттар-биле харылаа-лау болган куртуг иш-тика харылааганын калбарып чоругураг эрежок чугула деп, ол оналган меделгән. Даштык чурттар-биле ха-

рылааганы калбарып, даштык чурттерми, техниканы ба-гап дуржулаагы үзөгөр-болган даштык капиталды кириштирип тургаш, чугула Кыдатта социалисттик тургузушкун дургаелгн болуу. Чурт иштинги харылааагы иш калбарып, даштык мурунула кудуку организа-цияларга бот-эрежелге бу-эрежелер берин тургаш, чугу-талажы идеялеялг чоруту-белгилн ап болуу.

Совет-америк харылаааг харылаарыш чурттарыш-лык дүпкүтург чоруктап чугаалажымкынар чугу-туржурунал дээр деп саяла-тургач бис деп Дэн Сяопин меделгән.

(СНТА)

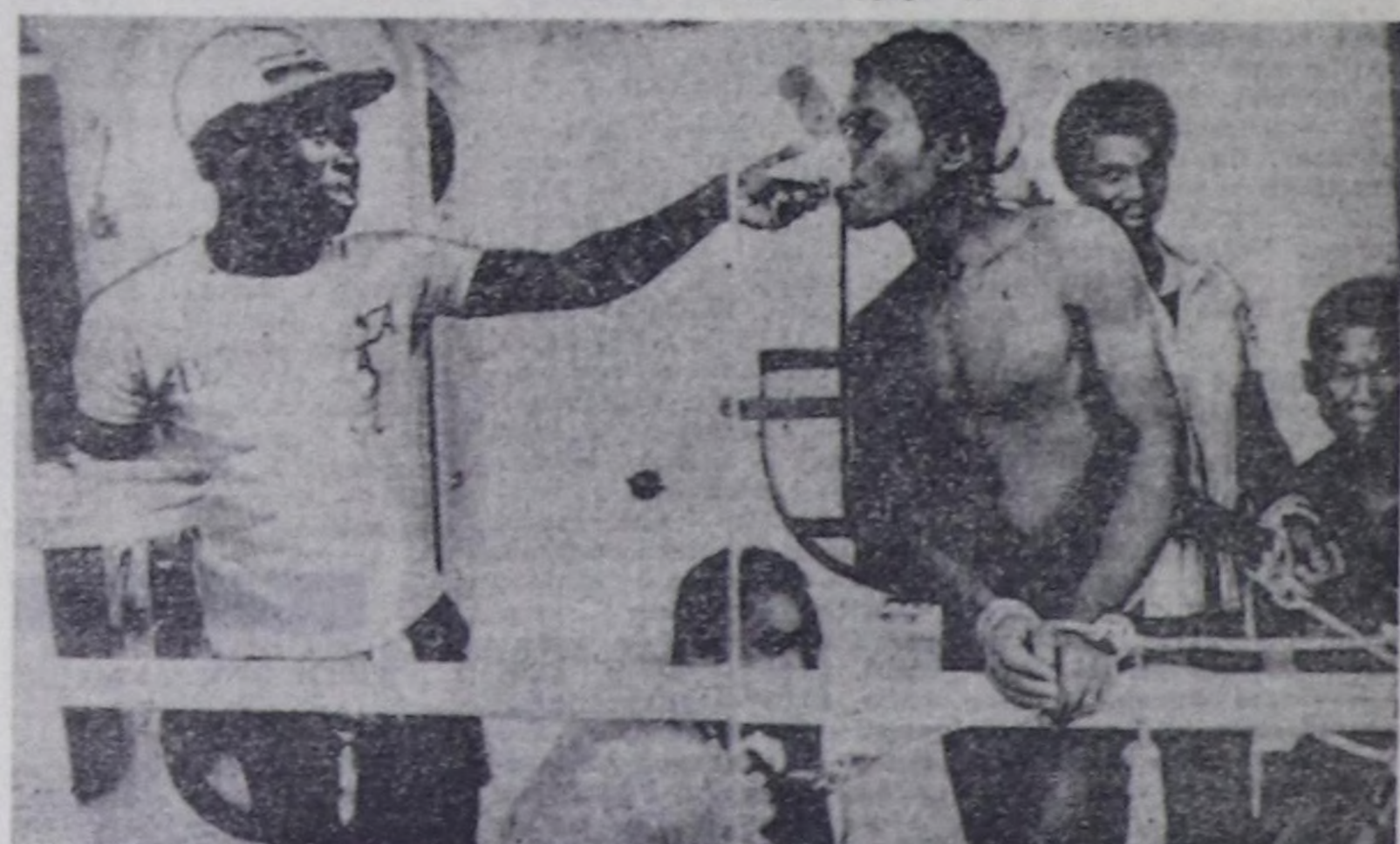
кыягларынын эриде турган черлеринче чорудар. Дугуружуга ылдыг аянылг боттайышкыны бо чыдыл эгезиде Пакистанын шериг катжыжыкшынарынын ийи чурт аразыда кыягларга дей-буиле мөөнкетиягениден тургустунм келген бере байлады тайбынчыларна оек салдары чедирл турар.

ц эргелери эц-
болуп хөжөөр
жижгийн эргес-
сөдө хийгдэв.
Хүүхдүүд хэл-
бэлчээг баа-
биде чөдхи ал-
линир янда ту-
алнарын аар

берге байдалыг хуйгад көргөн. Дундаль-
ны үеэний ол коргуучуг кара-бэжиг-
мыд хоругдайтыг патрйоттыг ху-
личчестэри болгаш дорамчыллары му-
рукуу мшхан хуй бүртүүц болуушкуну
болун хөжөөр аргхан.

ЧУРУУКТА: бөгүүг Ганчи.
(СЭТА-ны фототроликазы)

Оз карыб чуртта кижинин эгереңер эйи-
лар берге байдаларга болуп хөвөр
арткан, «Индия» түпкүсө кижинин
деринин таланы-бизе комиссия кылган.
Оз алаа ажалыңан аян-чорук кылын чо-
рааа. «Фордизмип» кара-бажыга баа-
рын ухур бөргөздөшкөннөр-бизе чедий а-
лаа, комиссияны кыжыгыңар миз-
гун, ухлар, хоругаттыңарыңардын, зар

